

אמר רבי יצחק בר יוסף: סינר מפסיק בינו לבינה:

תנא דבי אליהו, מעשה בתלמיד אחד, ששנה הרבה וקרא הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה, ומת בחצי ימיו, והיתה אשתו נוטלת תפלוז ומחזרת בבתי-פנסיות ובבתי-מדרשות, ואומרת להם: כתוב בתורה: "פי הוא חייך וארך ימיו", בעלי ששנה הרבה, וקרא הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה, מפני מה מת בחצי ימיו? ולא היה אדם מחזירה דבר. פעם אחת נתארחתי אצלה, והיתה מסיחה לי כל אותו מארע, ואמרתי לה: בתי, בימי נדוהתיך מה הוא אצלך? אמרה לי: חס ושלום, ואכלו באצבע קטנה לא נגע בי. בימי ליבוניה, מה הוא אצלך? אכל עמי, ושטה עמי, וישן עמי בקרוב בשר, לא עלתה דעתו על דבר אחר, ואמרתי לה: ברונך המקום שהרגו, שלא נשא פנים לתורה, שהרי התורה אמרה: "ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב". פי אתא רב דימי אמר: מטא חדא הויא. במערבא אמרו

כך מבואר נושא זה בספר: "שיעורים בהגדות חז"ל" של הרב חנוך גבהרד שליט"א.

התורה מקור החיים

תנא דבי = למדנו אצל אליהו הנביא: מעשה בתלמיד אחד, ששנה הרבה משניות, וקרא בתורה הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה, שעל כך אמרו החכמים: "גדול שמושה של תורה יותר מלמודה" (ברכות ז/ב). מתוך מסלול זה הוא אמור היה להתקדם נכון בסלם העליה, ולזכות להיות תלמיד-חכם, מרביץ תורה וראש ישיבה המעמיד תלמידים.

בפעל לא היה כך, ואותו תלמיד צעיר מת בחצי ימיו, מפלי שיזכה לסים את התכנית שהחל בה, מתוך שלא הספיק עדין למצות מעצמו, את הפחות היחודיים שלו בעבודת ה', והרי שכאלו חיו לבטלה. אלו היה מתאמץ באחד ממלאכות החולין, הרי חז"ל הגדירו כ"דברים בטלים" (ברכות כח/ב: "משכים לדברים בטלים"), ואין הברדל אם הספיק לבצע את המטרה שהציב לעצמו, או שהותיר אותה מיתמת.

דגמא: טפש אחד החליט להתאמן בקליעה למטרה, ומת בטרום העליח להגיע להשגים מרשימים, אין בכך כל רע, ואחד ממתחריו יתפס את מקומו, אך מאחר

ואותו תלמיד התעסק בדברים המגדרים כ"מעל השמש יש יתרון" (ויקר"ר כח/א), ממילא צריך היה לפחות לזכות, להוציא אל הפעל את יחודיותו בתורה ובעבודת ה', שבדיוק למענה הוא נשלח לעולם הזה.

למותו הפתאומי לא היה כל הסבר הגיוני, מפני שבמקומות רבים מובא ערך התורה וגדל חשיבותו של העוסק בו, ובכל מקום מדמה המקרא את המחבר לתורה, כמחבר לחיים בעצמם, ועל פי עקרון זה מבארים חז"ל את המקראות.

נאמר בהקדמת הזהר: בא וראה כמה חזק כח התורה, וכמה היא עליונה על הכל, ומשום זה צריך האדם לעסוק בתורה יומם ולילה ולא יסור ממנה, כמו שכתוב: "לא ימוש ספר התורה הזה מפיה, והגית בו יומם ולילה" (יהושע א/ח), כי אם נפרד האדם מהתורה, כאלו הוא נפרד מעץ החיים (תרגום עברי ע"פ נפה"ח ד/לג), וכן פסוקים לרב, שהתורה היא מקור החיים.

לכן מי שמחבר באפן כל - כך איתן לתורה, ודאי שצריך היה להתקיים בו הפסוק: "כי הוא חייכם, ובדבר הזה תאריכו ימים, על האדמה אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה" (דברים לב/מז), ואף על פי שלא מבטח לו לחיות בשעור מפלג, וגם לא להיות הכי זקן בדור, אבל לפחות שלא ימות בחצי ימיו, שזה בערך בן 35.

שמונה זכות להשלים מצוה

ועל - בן היתה אשתו שהדבר כאב לה מאד, נוטלת תפלין = לקחה את התפלין שלו, שעליהם נאמר במפרש: "כל המניח תפלין מאריך ימים" (מנחות מד/א. סיבות נוספות לנטילת תפלין בשד"צ). כך היתה מחזיקה בשתי ידיה בכבוד, את התפלין המיתמות, ומחזרת = מסתובבת אתם בבתי - כנסיות ובבתי - מדרשות, כדי לשאל את החכמים היושבים שם, מדוע ארע לבעלה דבר כזה.

החכמים לא ענו לה את התשובה הפשוטה והידועה: "שכר מצוות בהאי עלמא ליכא" (קידושין לט/ב). אמנם אין המצוה מעניקה שכר במוכן הפשוט, ומי שעוסק בתורה, אינו הופך להיות מנוי בחברת פסוח חיים. גם לומדי התורה מתים באיזשהו שלב, אבל מצוה אמורה לשמור את המקיים אותה, לפחות עד שייגמר לעשותה בשלמות (ראה קידושין לט/ב: "למען יאריכון ימיו"). זו היתה טענת האשה: "בעלי הציב לעצמו מטרה חיובית, ומדוע לא זכה להשלימה?"

החכמים יכולים היו לענות לה את מה שנאמר על רבי בון, שהוא יגע בתורה בעשרים ושמונה שנותיו, מה שאין תלמיד ותיק יכול ללמוד במאה שנה (תל' ירושל' ברכות כ/א), אבל החכמים לא מתעסקים בהרגעות - שוא, אלא בקשו לדעת מה באמת ארע כאן, והאם הוא אכן הגיע לדרגה של רבי בון, או שמשהו מצער ושלילי היה אתו.

האלמנה הצעירה בחרה לקחת דוקא את התפליו, כי הם מסמלים את הקשר שבין הקב"ה לעם - ישראל (ברכות ו/א), והפסוק: "ה' עליהם יחיו" (ישעיהו לח/טז), מתניחם אל התפליו (מנחות מד/א-ב), כמו כן נאמר בתפליו: "למען תהיה תורת ה' בפיך" (שמות יג/ט). הסגלה שלהם היא, שהם מכונים את האדם לדרך הישרה, ודרך ישרה הרי אינה מובילה אל שערי-מות! לכן בחרה האשה לקחת דוקא אותם, כדי להביע את צערה, ובהם היא הדגישה את שאלתה, שהרי הם אמורים להיות סגלה לאריכות ימים (נצח ישראל למהר"ל פי"ז).

על ידי התפליו רצתה האשה להוכיח, את הקשר ההדוק של בעלה בקב"ה, כדי להוכיח שאין מטרתה לבעט, או ללגלג בשאלה זו, ח"ו, אלא היא נגשת לסגיה זו בחרדת קדש, ובאמת רוצה לעזור את התלמידים על מיתתו החטופה של בעלה, גם כדי שייסבירו לה, וגם כדי שייסבירו לעצמם, ואם ישנו ביניהם, חלילה, מי שאינו מתניחם בכבוד - ראש לתפליו, או למצוה אחרת, יראה מה ארע לבעלה, ויפיק לקחים בטורם יהיה מאחר (מהרש"א), זה אמנם לא יחיה את הנפטר, אבל יעשה לו עלוי נשמה משבת.

והאשה האלמנה הצעירה היתה אומרת להם = לבני בית - המדרש: פתוב בתורה: "לאהבה את ה' אלקיך, לשמע בקולו, ולדבקה בו, כי הוא חייך וארץ ימיה, לשבת על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיך" (דברים ל/כ). לאור הבטחה זו, כיצד אפשר לבאר את העבודה על בעלי ששנה הרבה, וקרא הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה, מפני מה מות בחצי ימיו?

ולא היה אף אדם מחזירה = משיב לה דבר על טענותיה. אף על-פי שהיא עצמה ידעה היטב, שבעלה לא היה האיש הצעיר הראשון בעולם שמת, אבל כאמור, השאלה שלה לא היתה על היות הנפטר צעיר לימים, אלא על שהציב לעצמו מטרות נעלות לכבוד ה', ולא זכה לממש אותן.

אליהו הנביא מקשיב לאלמנה

המשיך אליהו הנביא לספר, כדי לבאר לה את מבוכתה, פעם אחת נתארחתי אצלה, אצל אלמנה זו, במיוחד כדי לשמע את שאלתה וכדי לענות לה. מעבדה זו לבריה רואים אנו, באיזו חרדת קדש הציגה האשה את שאלתה, ובאיזו פנות היא בקשה לשמע תשובה, כדי להשכיל ולהבין את דרכי ה', ולא מתוך טרוניה ובקרת, שהרי לכמה אלמנות ושבוירי - לב הגיע אליהו הנביא? ולכאן הגיע, לא כשהוא מסוה ומחפש להלך בלתי ידוע, אלא כאליהו הנביא בזהות מלאה ובגדל טבעי.

המשיך אליהו הנביא לספר: והיתה מסיחה לי כל אותו מארע, על בעלה החכם שנפטר בחצי ימיו. מתוך הכלל: "אין מנת בלא חטא" (שבת נה/א), בארתי לה

את סבת מותו, ואמרת לי לה: את סבורה שהוא היה צדיק, באמת באפן כללי את צודקת, הוא לא עשה עברות בסתר, שאינך יודעת עליהן, אבל דעי לך בתי, שמתוך טעות וגאווה הוא התיר לעצמו אסורים חמורים, ואף שתף אותך בכך, מבלי שתדעי שאת שתפה לדבר עברה, בימי נדוּתֵיך כיצד נהגתם? ומה הוא אצלך? אמרה לי: חס ושלום, לא נכשלנו, בעלי התנהג כהלכה, והחמיר על עצמו ואפלו נגיעה קלה באצבע קטנה הוא לא נגע בי.

המשיך אליהו לשאל אותה: כיצד התנהגתם בזמן ימי השבעה נקיים? בימי ליבוניך, מה הוא אצלך? ענתה לו: בעלי הסביר לי שאין צורך בכל דיני ההרחקות, כמו בזמן שהייתי נדה גמורה, אלא אכל עמי, ושתי עמי, וישן עמי במטה אחת בקרוב בשר, אבל לא עלתה דעתו לחטא, ולחשב על דבר אחר, בלומר: לא יותר מאשר לישון יחד.

על דברים אלה, הסביר אליהו הנביא לאותה אלמנה, עקרון חשוב, שפדי להבין אותו יש לדעת שלשה כללים: א. אסור נדה. ב. טמאת נדה. ג. חמרת האסור.

אסור נדה וטמאתה

א _ אחר הפסקת דם הנדה, חיבת האשה לספר שבעה ימים, ובמים אלה ללבש בגדים לבנים לצורך בקרת, ימים אלה נקראים: 'לבון', 'שבעה נקיים', בסיומם עליה לטבל במקוה טהרה. היא אינה יוצאת מטמאתה, אפלו אם עברו שנים ארכות מאז שפסק דמה, אלא בטבילה במקוה כשר של מי-גשמים.

ב _ דין נדה אינו כולל רק אסור בלבד, אלא גם טמאה, על-כן כשבית-המקדש היה קיים, וכל בני- ישראל היו מתנהגים בטהרה, היה על הטמאים להשמור לא לגעת במאכלים ובכלים, לכן כל הטמאים הזדרזו להטהר, כדי שלא להרבות טמאה מיתרת.

דגמא לדבר נתן למצא אצל נדה, שהרי לא בכל מקרה חיבה התורה את האשה, לספר שבעה נקיים לפני הטבילה [אלא רק במקרה שבו ישנה אי-סדירות במערכת], אך בגנות ישראל החמירו על עצמן לא לחלק בין נדה לנדה, אלא בכל מקרה לספר שבעה נקיים.

על-כן בזמן בית-המקדש, נתן היה לשמע על נשים שהזדרזו לטבל מיד עם הפסקת הדם, עוד קדם ספירת הנקיים, למרות שטבילה זו אינה מורידה ממנה את אסור הנדה, אך הורידה לפחות את טמאת הנדה האוריתא, ומעתה אין היא מטמאה אכל וכלים, ואחר תם ספירת שבעת הימים, יהיה עליה לטבל שנית, כדי להוריד ממנה את אסור הנדה.

בזמן שבני - ישראל היו מקפידים לאכול בטְהֵרָה, נתן ה'יה לְמִצְעָא אֲשֶׁה שְׁהִיא עֲדִין נְדָה, כִּי עוֹד לֹא עָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁבַעַה נְקִיִּים, אַךְ בְּכָל אַפָּן הִיא טְהוֹרָה, כִּי הִיא כְּבֹד טְבֵלָה פְּעַם אַחַת, אַחֵר שְׁהִיא הַפְּסִיקָה לְהִיּוֹת נְדָה מִהַתּוֹרָה.

ג - אַת סוּף פְּרֻשֶׁת נְדָה חוֹתֶמֶת הַתּוֹרָה בְּמַלְיָם אֱלֹהִים: "וְהוֹרַתֶּם אֶת בְּנֵי - יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֹתֶם, וְלֹא יָמָתוּ בְּטְמֵאֹתֶם, בְּטְמֵאִים אֶת מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם" (ויקרא טו/לא). מִכָּן שְׁטֵמָאָה זֹה כְּתוּבָה בְּלִשׁוֹן רַבִּים, יֵשׁ לְהַסִּיק שְׁהַכּוֹנֵה לְטְמֵאָה הַשִּׁיכֶת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, שְׁאִם הֵם מוֹתְנֵהֶגִים בְּעֲנִיעוֹת וְטְהֵרָה כְּדַת מִשְׁהָ, אִז שְׁרוּיָה בִּינֵיהֶם הַשְּׁכִינָה, וְנִמְצָא בְּתוֹכְכֶם מִשְׁכָּן מִמֶּשׁ, וּמָה שְׁכָתוּב בְּהַמְּשָׁה: "וְלֹא יָמָתוּ בְּטְמֵאֹתֶם", אִם הֵם, חָלִילָה, לֹא יִנְהַגוּ כְּדִין, אִז יִטְמְאוּ אֶת בֵּיתָם, דְּהֵינּוּ: מִשְׁכָּן ה' אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם, יִסְלַק מֵהֶם הַקְּבָ"ה אֶת שְׁכִינָתוֹ, וְאִז יִשָּׂאֵר מִהָאִישׁ וּמִהָאִשָּׁה, רַק אֲשֵׁי, כִּי הָאוֹתִיּוֹת: י' - ה', הוּ שֵׁם ה', וְהוּא מִסְתַּלַּק מֵהֶם וּמִשְׁאִירָם עִם הָאִשׁ שְׁתֹּאכַל אוֹתָם, וְיָמוּתוּ (הַקְּדָמַת טְהוֹרַת יִשְׂרָאֵל).

מִסְתַּבֵּר שְׁאֵלְמָנָה זֹה, שְׁהַסְתוּבָה עִם הַתְּפִלִּין בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ, נְכַשְׁלָה בֵּין שְׁתֵּי הַטְּבִילוֹת הַלָּלוּ, וְזֶה אֲמָנָם לֹא אֲשַׁמְתָּה, כִּי הִיא לֹא אֲמוּרָה לְדַעַת אֶת כָּל הַהֲלָכוֹת, וְאִם הִיא הִיָּתָה נְשִׂאת לְבַעַל עִם-הָאָרֶץ, גַּם הוּא לֹא הָיָה נֶעְנֵשׁ, כְּמוֹ הַרְבֵּה חוֹטְאִים שְׁמִמּוֹתֵינִים מִלְּהַעֲנִישׁ אוֹתָם, וְעוֹד יוֹתֵר מִסְתַּבֵּר, שְׁאִם בַּעֲלָה הָיָה עִם-הָאָרֶץ, הָרִי שְׁהִיא בְּעֶצְמָה הִיָּתָה הוֹלֶכֶת אֶל הַרְבֵּנִית, שְׁתַּנַּחַח אוֹתָהּ, וְאִישׁ לֹא נֶעְנֵשׁ עַל שְׁגָגוֹת, עַד שְׁיִלְמְדוּ וְיִקְיָמוּ נְכוֹן אֶת הַתּוֹרָה. אֲבָל בַּעֲלָה שְׁהִיָּה תִלְמִיד חָכֵם, הוּא כֵּן יָדַע אֶת הַהֲבִדָּל, וְאִם הֵינּוּ יְכוּלִים לְהוֹצִיא אוֹתוֹ מִהַקְּבֵר, הוּא הָיָה מִסְבִּיר אֶת הַפְּלִפּוּל הָעֵקֶם שְׁהוּא הַמִּצִּיא, כְּדִי לְהַתִּיר לְעֶצְמוֹ אֶת הָאֲסוּר הַזֶּה, וְהָאִשָּׁה הַתְּמִימָה שְׁנִכְשְׁלָה בְּתָם לֵב, לֹא מְגִיעַ לָהּ לְמוֹת, אֲבָל בְּהַחֲלֵט מְגִיעַ לָהּ הַסְּבִיר בְּרוּר וּמְאִיר, מְדוּעַ מֵת בַּעֲלָהּ.

בְּרוּךְ הַמְּקוֹם שְׁהָרְגוּ

וְעַל -כֵּן אֲמַרְתִּי לָהּ: דְּעִי לָהּ, רַק חֲטָא זֶה הָיָה לוֹ בְּלִבָּהּ, וּמִלְּבַד עֲבָרָה זֹה הוּא הָיָה זָךְ וְנָקִי, וְלָכֵן הוּא זָכָאי שְׁהַקְּבָ"ה יִתְנַהֵג אִתּוֹ בְּעוֹרָה הַמְּתַאִימָה רַק לְצַדִּיקִים מְפֻלְגִים, וְיִדְקְדַק אִתּוֹ עַל חוֹט הַשְּׁעָרָה.

אֲנָשִׁים קְטָנִים וּפְשׁוּטִים מִהַשׁוֹרָה, אֵינָם יְכוּלִים לְהַחֲזִיק מְעַמָּד בְּכֹזוּ בַקְּרַת חֲרִיפָה, אֲבָל אֶת שְׁזִכִּית לְכֹזָה בַּעַל צַדִּיק, צְרִיכָה לְשִׁמּוּחַ עַל הַמַּעֲלוֹת שְׁבַעֲלָהּ זָכָה לְהַגִּיעַ אֲלֵיהֶן, וְלָכֵן בְּרוּךְ הַמְּקוֹם שְׁהָרְגוּ, בְּגִלְלַת הַטְּעוֹת שְׁלוֹ, שְׁבַעֲלָהּ ז"ל לֹא נִשָּׂא פָּנִים לְתוֹרָה, וְלֹא הַשְּׁכִיל לְקַיָּם נְכוֹן אֶת הַלְּכוּתֶיהָ.

הַקְּבִיעָה שֶׁל אֲלֵיהֶן חֲנֻבִיא: "בְּרוּךְ הַמְּקוֹם שְׁהָרְגוּ", מִתְּפַרְשֶׁת גַּם בְּלִשׁוֹן הַרְבֵּה יוֹתֵר חֲרִיפָה: "בְּרוּךְ ה' שְׁהַעֲבִירָן מֵת!" (חתי"ס). לֹא בְּגִלְלַת שְׁעַל כָּל עֲבָרָה מְגִיעַ עֲנֵשׁ מוֹת, אֲבָל כְּאֲשֶׁר חוֹטְאִים אֲנָשִׁים הַמוֹרְמִים מַעַם, זֶה גוֹרֵם לְסַחֲף מְאֹד חָמוּר בְּשׁוּלְיָם,

ובפרט בנושאי הטהרה שעם ישראל כל כך השתבח בה. כאשר גדר קדושה זו נפרצת, הרי שזו פרצה בכרם ה' עבאות.

אין משא – פנים לעבריינים

לא יתכן שהחסיד ההוא לא ידע הלכה כל – כך פשוטה ומפורשת, מאחר והוא שמש תלמידי חכמים, אלא צריך לומר שהוא זלזל בתקנה זו, כי בעיניו היא היתה נראית כמיתרת ומגזמת, כלומר: הוא "לא נשא פנים לתורה", באפן שהחכמים קבעו ולמדו (רמב"ן מובא עיון יעקב).

בקריאה שוטפת היינו מניחים שהמשפט: "שלא נשא פנים לתורה" נסוב על הקב"ה, שלא נשא פנים לתורה שהתלמיד למד. הנחה זו אינה כל – כך פשוטה, שהרי אנו יודעים שהקב"ה בן נושא פנים לתורה וללומדיה (ברכות כ/ב: "כיצד לא אשא פנים לישראל?"), אבל מאחר והתלמיד בעצמו לא נשא פנים לתורה, הוא אבד את הזכות לנשיאת פנים, שלא על-פי חקי הצדק והמשפט, ולכן הקב"ה הענישו על שלא קיים את מה שלמד (ראה עיון יעקב), אף מכיון שבאפן עקרוני הוא היה צדיק, הקב"ה לא התנהג אתו כפי שמתנהג עם פשוטי העם, שמוחל להם פעם אחר פעם (משאת משה).

באר לה אליהו הנביא: דעי לך בתי, כשאת טוענת שבעלך לא הגיע לחצי ימיו, את טועה! הוא סיים לגמרי את כל מכסת ימיו, במו ידיו הוא הוביל את עצמו אל נקדת סיום החיים. אמנם את מציעה עוד תכניות, שלמענן רצוי היה לך שהוא יחיה, ואולי אף יביא לך פרנסה, אולי את רוצה שהוא יטע שושנים בחצר, ואולי עוד אלה תכניות. אבל את התכניות שהקב"ה הציב בפניו, הוא לא בצע. התכנית הראשונה היא להזהר בכל דברי החכמים, ובמקביל להציב מטרות ואתגרים.

טעות בדרך שנטלת את התפלין של בעלך, הוא אמנם היה דבוק במצוות שהוא הציב לעצמו, אבל לא השפיל לקיים את מה שהקב"ה הציב בפניו, לשמר את כל דברי התורה, שבכתב ושבעל-פה (הקדמת הרמ"מ קרפ להלכות נדה).

על כך אמר לה אליהו הנביא: "ברוך המקום שהרגו", בגלל שהנפטר לא נשא פנים לתורה להחמיר בהלכותיה (הכותב, ראה גר"א), שהרי התורה אמרה: "ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב" (ויקרא יח/ט), ומכיון שהוא לא שמר את חקי התורה, לא עמדו לו הזכיות של למוד תורה עקר, מבלי שהוא יקיים את מה שלמד.

התורה 'סם חיים'

האישיות האנושית מסגלת להתפעל בעת ובעונה אחת, לשני פווננים מנגד, כפי שנאמר: "ישרים דרכי ה', וצדיקים ילכו בם, ופשעים יפשו בם" (חושע יד/ו). לא מדובר כאן על שתי דרכים נפרדות, אלא מאותה דרך, מתפעלת הנהגת הצדיק מהנהגת

הַרְשָׁע, הָאֶחָד לֹקַח אֶת עֵצְמוֹ יְמִינָה וְהַשְּׁנִי שְׂמֹאלָה (נזיר כג/א. הוריות י/ב). כָּאֵן מְגִלִים אָנוּ, שֶׁפְּצוּל זֶה יָכוֹל לֵהִיוֹת אֶצֶל אָדָם אֶחָד. בְּחֶלֶק מֵהַדְּבָרִים הוּא עֲדִיק תַּמִּים, וּבְחֶלֶק אֶחָד הוּא עֲבָרִין. בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ הוּא דְבֵק בְּתוֹרָה וּבְרוּחַנִיּוֹת, אֲךָ בַּד – בְּבֵד הוּא דְבֵק גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת בְּאֶפֶן הָאָסוּר, כְּפִי שְׂאוּמְרִים חֲזו"ל שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרְאת 'סָם', כִּי הִיא 'סָם חַיִּים' לְמִימִינִים בָּהּ, וְ'סָם הַמּוֹת' לְמִשְׂמֹאלִים בָּהּ (שבת פח/ב). הַחֲסִיד הַזֶּה אָכַל גַּם סָם חַיִּים וְגַם סָם מוֹת, וְהַמָּנָה שֶׁל סָם הַחַיִּים, לֹא הוּעִילָה לְהַסִּיר אֶת מְנַת סָם הַמּוֹת.

ה' הַרְחִיק אֶת הַבְּלָתִי מִתְּרַחֵק

כִּי אַתָּא = כְּשֶׁבֵּא רַב דִּימִי מִבְּבֵל לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל, אָמַר לְבָאֵר אֶת הַטְּעוֹת שֶׁל הַתְּלָמִיד הַהוּא: מִטָּה חֲדָא = אַחַת רַחְבָּה הוּיָא = הִיתָה לְנַפְטָר וּלְאַלְמָנָתוֹ, וּבְגִלְל רַחְבָּה לֹא הָיָה, חֲלִילָה, בִּינֵיהֶם קְרוּב בְּשָׂר, וְאוֹתוֹ תְּלָמִיד קָבַע לְעֵצְמוֹ וּלְאַשְׁתּוֹ, שֶׁבְּאֶפֶן פְּזָה מִתֵּר, לְמִרוֹת שִׁדְעַת כָּל הַחֲכָמִים לֹא הִיתָה פָּה.

בְּמַעְרְבָא = בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכְנֵת בְּצַד מַעְרֵב שֶׁל בְּבֵל אָמְרוּ לְבָאֵר אֶת הַטְּעוֹת שֶׁל הַתְּלָמִיד: אָמַר רַבִּי יֶעֱחֵק בַּר יוֹסֵף, סִינַר הָיָה מִפְּסִיק בֵּינוֹ לְבִינָה, וְהוּא קָבַע לְעֵצְמוֹ שֶׁזֶה מִסְפִּיק, מִבְּלִי לְהַתְּחַשֵּׁב בְּדַעְתָּם שֶׁל חֲכָמֵי הַתּוֹרָה שֶׁפְּסָקוּ אַחֲרָת.

הַעֲבָדָה שֶׁבְּכַמָּה בְּתֵי-מְדֻרָשׁ הַסְּבִירוֹ, מֶה הִיתָה הַבְּעֵיָה, מוֹכִיחָה שֶׁהָאִשָּׁה אָכַן לֹא הִיתָה עֲצֻלָּנִית, וְכַתְּתָה אֶת רַגְלֶיהָ לְהַרְבֵּה בְּתֵי-מְדֻרָשׁ, וְהַחֲכָמִים שָׁם לֹא הִשִּׁיבוּ אֶת פְּנֵיהָ רִיקָם, אֲלֵא הִתִּיחֶסּוּ לְטַעוּנִים שָׁלָה, וְהַצִּיגוּ הַסְּבִירִים.

כְּאִשֶּׁר הָאִשָּׁה שָׁמְעָה אֶת דְּבָרֵי אֱלִיהוֹ הַנְּבִיא, סָבִיר לְהַנִּיחַ שֶׁהַצַּעַר לֹא פָּסַק מִמְּנָה, שֶׁהָרִי סוּף סוּף נִפְטָר בַּעֲלָה הַיָּקָר, שֶׁהִיא כַּה הַעֲרִיכָה, אֲבָל מֵאַחַר וְאֵת חֹד הַשְּׂאֵלָה, הַצִּלִּיחַ אֱלִיהוֹ הַנְּבִיא לְהַקְהוֹת, כְּבָר נִפְתַּח בְּלֵב גַּם מְקוֹם לְתַנְחוּמִים, וּלְתַקְוָה לְבָנוֹת מַחְדָּשׁ אֶת הַבַּיִת, עִם בַּעַל אֶחָד, בְּאֶפֶן כְּשֶׁר יַעֲלֵ וְנִכְוֵן.

כָּל – זְמַן שֶׁהִיא סְבוּרָה הִיתָה שֶׁבַּעֲלָה פָּעַל נְכוּן, וְהִנֵּה אַרְעֵ לֹו פְּזָה אָסוּן, זֶה גּוֹרֵם לְאַבּוּד הָאֲמוּנָה בַּעוֹלָם וּבְחַיִּים טוֹבִים, אֲךָ בְּרַגַע שֶׁהַתְּגַלְתָּה לָּהּ הַטְּעוֹת שֶׁל בַּעֲלָה, הִיא הַבִּינָה שֶׁזֶהִירוֹת מוֹנַעַת אָסוּן, וּבְעֵינַיִם פְּקוּחוֹת נִתֵּן לְשַׁקֵּם אֶת הַהִרְסוֹת, וְהַדְּרוֹ הַפְּשׁוּטָה וְהַאֲמִינָה לְכַף הַיָּא, לְבָרַר אֶת הַהֲלָכוֹת אֶצֶל מוֹרֵי הַוִּרְאָה.